

ภาคผนวก ก. บัญชีการเงินเบื้องต้น

เนื้อหาสาระ ที่สำคัญของบทนี้ ครอบคลุมรายละเอียดรวม 5 เรื่อง ดังนี้

- เรื่องที่ 1 ความสำคัญของกิจการที่ต้องมีระบบบัญชี
- เรื่องที่ 2 หน้าที่ของฝ่ายบริหาร
- เรื่องที่ 3 ประโยชน์ทั่วไปของการบัญชี
- เรื่องที่ 4 วงจรบัญชีการเงิน
- เรื่องที่ 5 ข้อสมมุติฐานขั้นข้อมูลฐานของการบัญชี

วัตถุประสงค์

1. อธิบายความหมาย และลักษณะสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีได้
2. อธิบายและเข้าใจถึงหน้าที่และบทบาทของฝ่ายบริหารได้
3. เข้าใจถึงงบการเงินและสามารถจัดทำระบบการเงินได้
4. เข้าใจและสามารถอธิบายถึงวงจรบัญชีการเงินได้
5. อธิบายและมีความเข้าใจถึงข้อสมมุติฐานของการบัญชีได้

เรื่องที่ 1. ความสำคัญของกิจการที่ต้องมีระบบบัญชี

มีการกล่าวไว้ว่าบัญชีก็เหมือนกับการถ่ายภาพโดยจุดบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไว้เป็นข้อมูล ในทุกกิจการที่เป็นระบบสากลนั้น ต้องมีการวางแผนงานธุรกิจ ซึ่งในการจัดทำแผนงานธุรกิจนั้น กิจการตั้งทราบให้ได้ว่าแผนงานที่จัดทำขึ้นนั้น เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ การที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวจะต้องใช้เงินทุนเท่าใด กิจกรรมการจัดหาเงินจะได้มาจากแหล่งใดบ้าง อาทิเช่น จากแหล่งเงินทุนภายใน ในรูปของเจ้าของกิจการ หรือจากแหล่งเงินทุนภายนอก ในรูปแบบของการกู้ยืมเจ้าหนี้ ในสัดส่วนที่เหมาะสมระหว่างเจ้าหนี้และเจ้าของควรเป็นเท่าใด จากนั้นจะเป็นเรื่องของการตัดสินใจนำเงินไปลงทุน ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามประเภทธุรกิจ ดังนั้นระบบบัญชีในกิจการต่างๆ จึงมีความสำคัญอย่างมากที่ผู้บริหารจะต้องเอาใจใส่ และจัดทำอย่างละเอียดรอบคอบ และจะต้องเป็นระบบที่ดี สามารถนำไปใช้เพื่อการตัดสินใจได้ในกิจกรรมหลักทั้ง 3 ประการ ได้แก่

1. กิจกรรมจัดหาเงิน (Financing Activities)
 2. กิจกรรมลงทุน (Investment Activities)
 3. กิจกรรมการดำเนินงาน (Operating Activities)
- ทั้ง 3 กิจกรรมนี้สามารถสรุปออกมาเป็นงบการเงิน (Financial Statements) ซึ่งประกอบไปด้วย
1. งบดุล
 2. งบกำไรขาดทุน
 3. งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น
 4. งบกระแสเงินสด
 5. นโยบายบัญชีและหมายเหตุประกอบงบการเงิน

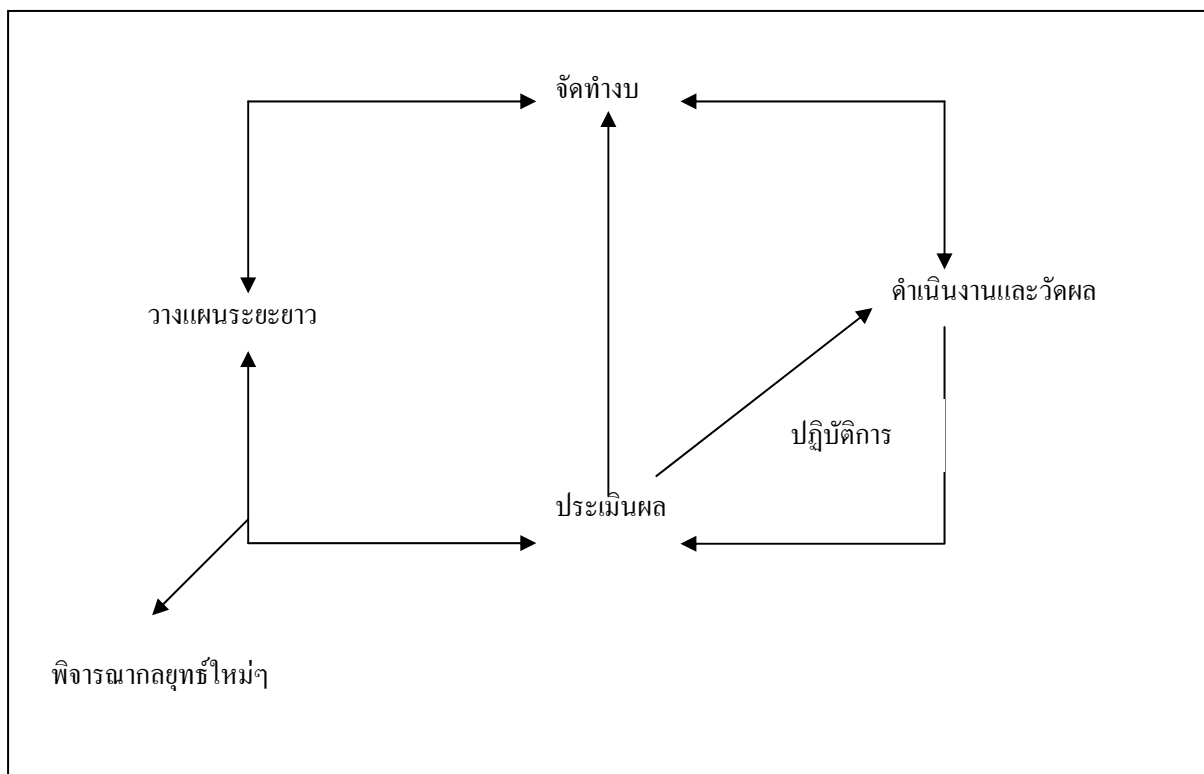
เรื่องที่ 2. หน้าที่ของฝ่ายบริหาร

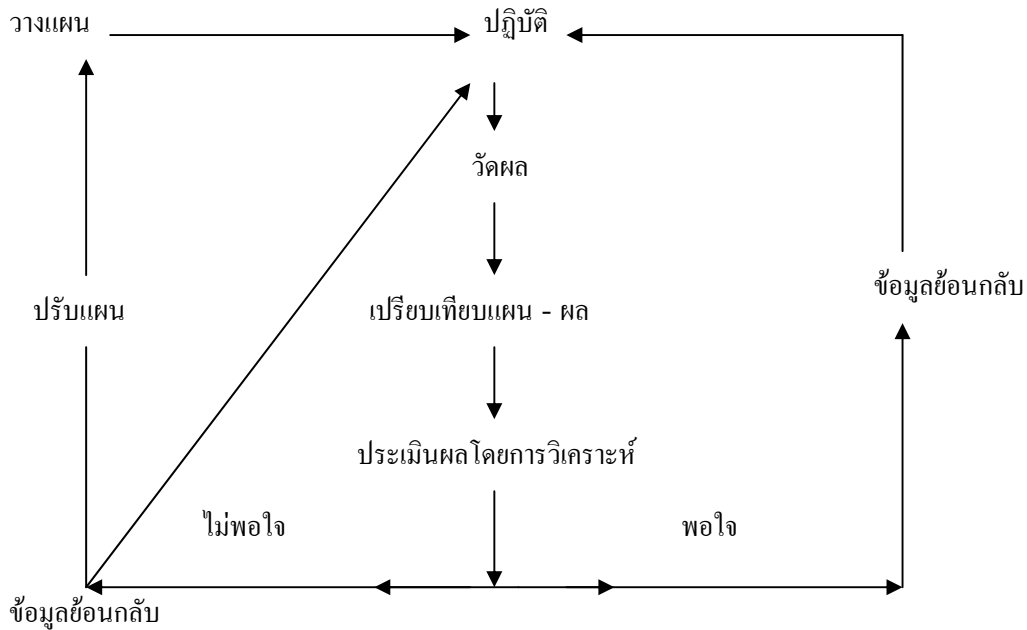
หน้าที่ของฝ่ายบริหาร ประกอบไปด้วย

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดสายงาน (Organizing)
3. การติดต่อประสานงาน (Communication)
4. การจูงใจ (Motivation)
5. การควบคุม (Controlling)

โดยหน้าที่ของฝ่ายบริหารจะต้องใช้ความรู้ในเรื่องหลักการจัดการ ทั้งในด้านการวางแผน การจัดสายงาน การติดต่อประสานงาน การจูงใจ การควบคุมมาใช้ในการบริหารและจัดการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในองค์กร

ภาพแสดงหน้าที่ของฝ่ายบริหาร

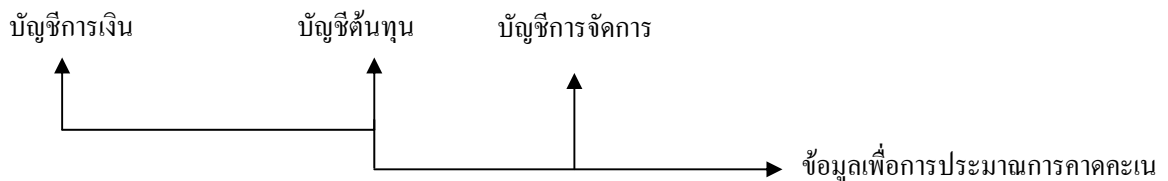
การวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการจัดการนั้น โดยทั่วไป จะแบ่งเป็นวัตถุประสงค์กว้าง ๆ คือ

1. เพื่อใช้ในการวางแผน ซึ่งประกอบด้วย
 - 1.1 แผนระยะสั้น
 - 1.2 แผนระยะยาว
2. เพื่อใช้ในการตัดสินใจ ซึ่งประกอบด้วย
 - 2.1 การตัดสินใจเกี่ยวกับแผนระยะสั้น
 - 2.2 การตัดสินใจเกี่ยวกับแผนระยะยาว

ซึ่งประเภทของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เพื่อใช้ในแต่ละวัตถุประสงค์ดังกล่าวจะไม่เหมือนกัน

ข้อมูลการบัญชี ข้อมูลทางการบัญชี ประกอบด้วย 3 ลักษณะได้แก่

- บัญชีการเงิน (Financial Accounting)
- บัญชีต้นทุน (Cost Accounting)
- บัญชีการจัดการ (Managerial Accounting)

ต่อไปจะอธิบายถึงความหมาย ที่มักได้ยินกันบ่อยๆ ทางการบัญชี เพื่อให้ผู้ศึกษามีความ เข้าใจเบื้องต้น พอสังเขป ดังต่อไปนี้

Accountant หมายถึง นักบัญชีที่ซึ่งเป็นผู้ออกแบบข้อมูลทางการเงิน การวิเคราะห์และตีความข้อมูลทางการเงิน จัดทำงบการเงินและจัดทำข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนควบคุมและการตัดสินใจ

Bookkeeper หมายถึง พนักงานบัญชีซึ่งเป็นผู้บันทึกรายการทางการเงินตามระบบบัญชี Certified Public Accountant (CPA) หมายถึง ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ซึ่งเป็นผู้ตรวจสอบการบันทึกรายการทางบัญชีและงบการเงินของกิจการ และรับรองถึงความน่าเชื่อถือได้

Certified Management Accountant (CMA) หมายถึง นักบัญชีเพื่อการจัดการ ต้องเป็นผู้ที่ผ่านการรับรองจากสมาคมผู้ออกประกาศนียบัตรว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดทำข้อมูลทางบัญชีเพื่อการจัดการ

การบัญชี หมายถึง การจดบันทึก การจำแนก การสรุปผลและรายงานเหตุการณ์เกี่ยวกับกิจการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการตัดสินใจทางเศรษฐกิจ

เรื่องที่ 3. ประโยชน์ทั่วไปของการบัญชี

ความรู้เกี่ยวกับการบัญชিনับว่าเป็นประโยชน์อย่างมากแก่บุคคลทั่วไป เนื่องจากการจัดทำบัญชีจะทำให้มีการวัดค่า และรายงานผลเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเงินทุกเรื่องของธุรกิจหนึ่ง ๆ ดังนั้นหากผู้ศึกษามีความเข้าใจทางการบัญชี เมื่ออ่านรายงานทางบัญชีแล้วจะสามารถเข้าใจผลการดำเนินงาน และฐานะทางการเงิน ตลอดจนการดำเนินงานด้านอื่น ๆ ของธุรกิจนั้นได้

งบการเงิน (Financial Statements)

เป็นผลผลิตของกระบวนการบัญชีการเงิน (Financial Statements) กระบวนการดังกล่าวดำเนินงานไปภายในขอบเขตของหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป ซึ่งกำหนดว่าข้อมูลใดควรบันทึกไว้ในบัญชีและควรบันทึกเมื่อใด ควรวัดค่าข้อมูลและควรเปิดเผยข้อมูลอย่างไร

งบการเงินประกอบด้วย

- งบกำไรขาดทุน
- งบกำไรสะสม
- งบดุล
- งบแสดงฐานะทางการเงิน

หมายเหตุ : งบย่อยและคำอธิบายอื่นๆ ซึ่งระบุไว้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงิน

งบดุล (Balance Sheet หรือ Statement of Financial Position)

เป็นรายงานที่แสดงถึงการจัดสรรกำไรสุทธิ จากการดำเนินงานในเรื่องต่างๆ ขององค์กรเช่น การจ่ายเงินเป็นเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้น การสำรองเงินไว้ตามกฎหมาย การสำรองเงินไว้เพื่อวัตถุประสงค์อื่น เป็นต้น และหลังจากการจัดสรรในรายการต่างๆ แล้ว องค์กรมีกำไรที่คงเหลือในกิจการเป็นจำนวนเท่าใด

งบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน (Statement of Changes in Financial position)

เป็นรายงานที่แสดงถึงแหล่งที่มาและการใช้ไปของเงินทุนในช่วงเวลาที่ผ่านมา เช่นอาจเป็น 1 ปี งบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินจะแสดงข้อมูล และการวิเคราะห์ผล ตลอดจนการรายงานผลให้ทราบว่าใน 1 ปีที่ผ่านมา เงินทุนที่กิจการให้มานั้นได้มาจากแหล่งใดบ้าง และมีการนำเงินทุนไปใช้เพื่ออะไร รายงานนี้จะทำให้ทราบถึงความสามารถและความเหมาะสมในการจัดการทางการเงินของฝ่ายจัดการ

ต่อไปจะได้แสดงตัวอย่างการบันทึกรายการของงบแต่ละประเภท

ตัวอย่าง ของงบดุล

บริษัท ไทย จำกัด

งบดุล

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2543

สินทรัพย์		บาท
สินทรัพย์หมุนเวียน		
เงินสดและเงินฝากธนาคาร		800,000
ลูกหนี้การค้า	500,000	
หัก หนี้สงสัยจะสูญ	<u>25,000</u>	475,000
ตัวเงินรับ		600,000
สินค้าคงเหลือ		
สินค้าสำเร็จรูป	600,000	
สินค้าระหว่างผลิต	60,000	
วัตถุดิบ	<u>120,000</u>	780,000
ดอกเบี้ยค้างรับ		3,000
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น		<u>42,000</u>
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		<u>2,700,000</u>
เงินลงทุนในบริษัทอื่น		1,200,000
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์		
ที่ดิน	4,600,000	
อาคาร	7,000,000	
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม	<u>870,000</u>	10,730,000
อุปกรณ์	1,500,000	
หัก ค่าเสื่อมสะสม	<u>350,000</u>	1,150,000
สินทรัพย์อื่น		<u>36,500</u>
รวมสินทรัพย์		<u>15,816,500</u>

บริษัท ไทย จำกัด
งบดุล
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2543

หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

หนี้สินหมุนเวียน	บาท
เงินเบิกเกินบัญชีและกู้ยืมจากธนาคาร	500,000
ตัวสัญญาใช้เงิน	200,000
เจ้าหนี้การค้า	600,000
เงินกู้ยืมจากแหล่งอื่น	400,000
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	5,000
ภาษีเงินได้ค้างจ่าย	41,500
หนี้สินระยะยาวส่วนที่ครบกำหนดภายใน 1 ปี	300,000
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	<u>50,000</u>
รวมหนี้สินหมุนเวียน	<u>2,096,000</u>
เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	800,000
หนี้สินระยะยาว	
เงินกู้จำนอง	2,000,000
หุ้นกู้	<u>4,700,000</u>
รวมหนี้สิน	<u>9,596,500</u>
ส่วนของผู้ถือหุ้น	
ทุนเรือนหุ้น – หุ้นสามัญมูลค่าหุ้นละ 100 บาท	
หุ้นจดทะเบียน 50,000 หุ้น	
หุ้นที่ออกและเรียกชำระครบแล้ว 50,000 หุ้น	<u>5,000,000</u>
ส่วนเกินมูลค่าหุ้น	
กำไรสะสม	
จัดสรรแล้ว	
สำรองตามกฎหมาย	350,000
สำรองทั่วไป	120,000
ที่ยังไม่ได้จัดสรร	<u>750,000</u>
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	<u>6,220,000</u>
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	<u>15,816,500</u>

ตัวอย่าง ของงบกำไรขาดทุน

บริษัท ไทย จำกัด

งบกำไรขาดทุน

ประจำปี สิ้นสุดเพียงวันที่ 31 ธันวาคม 2543

ค่าขายสุทธิ	บาท
หัก ต้นทุนสินค้าขาย	18,850,000
กำไรเบื้องต้น	<u>12,000,000</u>
ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร	6,850,000
ค่าใช้จ่ายในการบริหาร	1,150,000
เงินเดือน	800,000
ค่าเพื่อหนี้สงฆ์จะสุญ	20,000
ค่าน้ำค่าไฟ	100,000
ค่าโทรศัพท์	100,000
ค่าเบี้ยประกันภัย	120,000
ค่าเสื่อมราคา-อาคาร	105,000
ค่าเสื่อมราคา-อุปกรณ์	75,000
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	<u>30,000</u>
กำไรดอกเบี้ยจ่ายและภาษี	5,500,000
บวก รายได้อื่น	<u>40,000</u>
กำไรและรายได้อื่นก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษี	5,540,000
หัก ดอกเบี้ยจ่าย	<u>560,000</u>
กำไรสุทธิก่อนหักภาษีเงินได้	4,980,000
หัก ภาษีเงินได้ 30%	<u>1,494,000</u>
กำไรสุทธิก่อนรายการพิเศษ	3,486,000
หัก รายการพิเศษ	
ขาดทุนจากไฟไหม้ปรับภาษีแล้ว	<u>13,000</u>
กำไรสุทธิ	<u>3,473,000</u>
กำไรสุทธิก่อนรายการพิเศษต่อหุ้น	69.72
กำไรสุทธิหลังรายการพิเศษต่อหุ้น	69.46
กำไรสะสมที่ยังไม่ได้จัดสรรต้นปี	300,000
กำไรสุทธิ	3,473,000
โอนไปสำรองตามกฎหมาย	169,800
โอนไปสำรองใหม่	120,000
เงินปันผล	<u>2,733,200</u>
กำไรสะสมที่ยังไม่ได้จัดสรรสิ้นปี	<u>750,000</u>

เรื่องที่ 4. วงจรบัญชีการเงิน (Financial Accounting Cycle)

หากจะกล่าวถึงวงจรบัญชีการเงิน จะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่างๆ ทั้ง 10 ประการ ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์รายการที่ขึ้น (Analyzing Entries)
2. บันทึกบัญชีในสมุดรายวัน (Journalizing)
3. ผ่านไปยังบัญชีแยกประเภท (Posting Ledger)
4. ทิ้งบททดลอง (Trial Balance)
5. ทำกระดาษทำการ (Work Sheet)
6. ปรับปรุงรายการ (Adjustment)
7. ทิ้งบการเงิน (Financial Statement)
8. บันทึกรายการที่ปรับปรุง (Adjusting Entries)
9. บันทึกการปิดบัญชีต่างๆ (Closing Entries)
10. ทิ้งบททดลองหลังรายการปรับปรุงรายการ (Post – Closing Trial Balance)

ในการจัดทำบัญชีนั้นจะต้องมี “ กฎ ” กำหนดไว้เป็นแนวทางปฏิบัติ ซึ่งศัพท์ทางบัญชีเรียกว่า “ หลักการ ” (Principle) เพื่อให้ข้อมูลทางบัญชีที่แสดงแก่ผู้ใช้เป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้และเป็นที่น่าสนใจของผู้ใช้ข้อมูลโดยทั่วไป และสามารถเปรียบเทียบผลระหว่างองค์การแต่ละแห่งได้หลักการบัญชีนี้ มนุษย์จะเป็นผู้กำหนดขึ้น ซึ่งผิดกับหลักการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งสามารถกำหนดและพิสูจน์ความถูกต้อง โดยอาศัยหลักสังเกตการณ์ทดลองได้ ซึ่งการกำหนดหลักปฏิบัติทางบัญชานั้น ได้พัฒนามาจากข้อมูลสมมุติฐาน (Basic Assumptions) หรือแนวคิดพื้นฐาน (Basic Concepts) ของกลุ่มบุคคลต่างๆ ซึ่งได้ตั้งสมมุติฐานขึ้น และเมื่อวิธีปฏิบัติทางบัญชานั้นได้รับการยอมรับและปฏิบัติกันโดยทั่ว ๆ ไปก็จะกลายเป็น “ หลักการรับรองทำยอมรับกันโดยทั่วไป ” ได้

หลักการบัญชีที่ได้รับการรับรองกันโดยทั่วไปนี้ (Generally Accepted Accounting Principles – GAAP) เมื่อพัฒนาโดยถือหลักเหตุผล ขนบธรรมเนียม ประสพการณ์ การใช้เลขเงินและความจำเป็นในทางปฏิบัติ จนเป็นที่ตกลงกันและถือปฏิบัติโดยทั่วไปแล้วก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมแต่การเปลี่ยนแปลงนี้ต้องตกลงและยอมรับกันโดยทั่วไปเสียก่อนที่จะถือปฏิบัติ

เรื่องที่ 5. ข้อสมมุติฐานขั้นมูลฐานของการบัญชี (Basic Accounting Assumptions)

การกำหนดข้อสมมุติฐานของการบัญชี นับว่าเป็นหลักเกณฑ์ที่สำคัญในการจัดทำงบการเงินหากผู้ใช้งบการเงินไม่เข้าถึงสมมุติฐานนี้ก็ยากที่จะเข้าใจว่า ทำไมนักบัญชีจึงต้องเสนอข้อมูลในลักษณะเช่นนั้น โดยปกตินักบัญชีจะทำงานการเงินโดยไม่กล่าวถึงข้อสมมุติฐานดังกล่าว แต่ก็จำเป็นต้องเปิดเผยให้ทราบพร้อมด้วยเหตุผล

ข้อสมมุติฐานขั้นมูลฐานของการบัญชีถูกกำหนดขึ้น โดยประมวลจากหลักและวิธีการต่าง ๆ กัน คณะกรรมการของสมาคมวิชาชีพการบัญชีและนักวิชาการต่างๆ ได้พยายามจัดทำข้อสมมุติฐานขั้นมูลฐานขึ้นแต่ปรากฏว่า ทำแล้วต่างมีจำนวนข้อสมมุติฐานที่ต่างกัน

ข้อสมมุติฐานขั้นมูลฐานของนักบัญชีโดยทั่วๆ ไปประกอบด้วยรายละเอียด 15 รายการ
ได้แก่

1. หลักการใช้หน่วยเงินตราในการบัญชี (Monetary)
2. หลักความเป็นหน่วยงานของกิจการ (Entity)
3. หลักการใช้หลักฐานอันเที่ยงธรรม (Objectivity)
4. หลักกรอบเวลา (Time Period)
5. หลักการดำรงอยู่ของกิจการ (Continuity, Going Concern)
6. หลักราคาทุน (Cost)
7. หลักการเกิดขึ้นของรายได้ (Revenue Recognition)
8. หลักการจับคู่ค่าใช้จ่ายกับรายได้ (Matching)
9. หลักเงินค้ำ (Accrual)
10. หลักโดยประมาณ (Estimation)
11. หลักความสม่ำเสมอ (Consistency)
12. หลักการเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอ (Disclosure)
13. หลักความระมัดระวัง (Conservatism)
14. หลักเนื้อหาความสำคัญของรูปแบบ (Substance Over Form)
15. หลักการมีนัยสำคัญ (Materiality)

จากรายละเอียดดังกล่าว เป็นข้อสมมุติฐานพื้นฐานตามมาตรฐานการบัญชีของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

สำหรับข้อสมมุติฐานพื้นฐานของการบัญชีมีหลายอย่าง ดังเช่น หลักการดำรงอยู่ของกิจการ หลักความสม่ำเสมอ หลักเงินค้ำ และหลักการเปิดเผยอย่างเพียงพอ ในกรณีที่ข้อสมมุติฐานพื้นฐานของการบัญชีดังกล่าวได้ปฏิบัติอยู่แล้วในงบการเงิน การเปิดเผยดังกล่าวจึงมีความจำเป็น หากไม่ถือปฏิบัติตามนั้นก็ควรเปิดเผยเรื่องนี้ให้ทราบพร้อมด้วยเหตุผล

ส่วนในการเลือกและการใช้นโยบายทางบัญชีในการทำงานงบการเงิน ควรคำนึงถึงหลักความระมัดระวังหลักเหนือหาความสำคัญกว่ารูปแบบ และหลักการมีนัยสำคัญด้วย

สำหรับการกำหนดหลักปฏิบัติทางบัญชีใดเป็นหลักที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ยังต้องพิจารณาถึงเกณฑ์ ที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. Relevance
2. Objectivity
3. Feasibility

Relevance หลักการบัญชีที่แสดงว่าข้อมูลทางบัญชีที่ได้รับมีความหมายและเป็นประโยชน์ที่ต้องการทราบอะไรบางอย่างที่เกี่ยวกับองค์การนั้น ๆ

Objectivity หลักการบัญชีที่แสดงว่าข้อมูลที่แสดงนั้นไม่ได้เป็นไปตามอิทธิพล วิจารณ์ญาณและความพอใจส่วนตัวของผู้หนึ่งผู้ใด แต่เป็นข้อมูลที่สามารถเชื่อถือได้ (Reliable) ซึ่งหมายความว่าพิสูจน์ความถูกต้องข้อมูลได้ด้วย (verifiable)

Feasibility หลักการบัญชีที่แสดงว่าหลักบัญชานั้นสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้โดยไม่มีความยุ่งยาก ซับซ้อนจนเกินเหตุ หรือมีค่าใช้จ่ายถึงในการทำงานไม่คุ้ม

หลักการบัญชีเบื้องต้น (Basic Accounting Concepts) ประกอบด้วยรายละเอียด 10 ประการ ดังนี้

1. Monetary Measurement
2. Entity
3. Going Concern
4. Cost
5. Dual Aspect
6. Accounting Period
7. Conservation
8. Matching
9. Consistency
10. Materiality

1. **Monetary Measurement** เป็นการวัดค่าข้อมูลทางบัญชีที่เป็นตัวเงิน ซึ่งเป็นหน่วยวัดที่สามารถรวบรวมข้อมูลของกิจกรรมที่เป็นรายการทางบัญชีไว้ด้วยกันได้

- จุดอ่อนของการวัดค่าข้อมูลทางบัญชีที่เป็นตัวเงิน ก็คือ ไม่สามารถแสดงภาพของกิจการออกมาได้ทุกด้าน ยกเว้นทางการเงิน

2. **Entity** เป็นการแยกข้อมูลของกิจการและผู้เป็นเจ้าของกิจการออกจากกัน โดยแสดงข้อมูลทางบัญชีของกิจการเท่านั้น

3. **Going Concern** ถือว่ากิจการจะดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง เพราะฉะนั้นจะไม่มีการตีราคาทรัพย์สินใหม่ ข้อมูลทางบัญชีที่บันทึกได้ก็ถือว่ายังคงแสดงค่าข้อมูลทางบัญชีต่อเนื่องไป

4. **Cost Concept** ถือหลักราคาทุนในการบันทึกบัญชี ไม่ว่าจะในเวลาต่อไปราคาจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ยังถือตามราคาทุนที่บันทึก ดังนี้

1. ราคาทุนจึงเป็นราคาที่เกิดขึ้นแล้ว เมื่อเป็นรายการเกิดขึ้น เรียกว่าเป็น “ ต้นทุนในอดีต ” (Historical Cost)
2. การถือหลักราคาทุนนี้สอดคล้องกับเกณฑ์ Objectivity และ Feasibility แต่จะขัดกับเกณฑ์ Relevance

5. **Dual Aspect** หมายถึง หลักพิจารณาถึงผลกระทบ 2 ด้าน ทุกครั้งที่มีการทางบัญชีที่เกิดขึ้นจะทำให้เกิดสมการทางบัญชีดังนี้

$$\text{สินทรัพย์} = \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}$$

หรือ

$$\text{สินทรัพย์} = \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}$$

และจากหลักนี้ทำให้เกิดการบันทึกทางบัญชีแบบหลักการบัญชีคู่ (Double Entry System) หมายความว่ารายการที่เกิดขึ้น 1 รายการ จะนำไปบันทึกบัญชี 2 ข้างในจำนวนเงินที่เท่ากัน โดยบันทึกด้านซ้าย(เดบิต) ของบัญชีหนึ่ง (หรือหลายบัญชี) และด้านขวา(เครดิต) ของบัญชีหนึ่ง (หรือหลายบัญชี)

6. **Accounting Period** เป็นการวัดค่าทางบัญชีสำหรับช่วงระยะเวลาหนึ่งโดยเฉพาะ โดยปกติการวัดผลเพื่อเสนอต่อบุคคลภายนอกจะใช้รอบระยะเวลา 1 ปี

การตัดช่วงเวลาออกจากอายุของกิจการ ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ในการวัดค่ารายการทางบัญชีจึงได้เกิดหลักในการวัดค่าโดยใช้เกณฑ์สิทธิ (Accrual Basic) แทนเกณฑ์เงินสด (Cash Basic) เพื่อสามารถแสดงถึงผลที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด และในการวัดผลของการดำเนินงานกิจการในรอบระยะเวลา 1 ปี ก็คือ การหารายได้ที่เกิดขึ้นมาเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่าย จึงเกิดสมการ

$$\text{Revenues} - \text{Expense} = \text{Net Income}$$

7. **Conservation** คือการระมัดระวังที่แสดงถึงผลการดำเนินงานหรือฐานะดีกว่าที่ควรจะเป็น ฉะนั้น

1. จะรับรู้รายได้ก็ต่อเมื่อมีความแน่นอนว่าเป็นรายได้
2. จะถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายทันที เมื่อเป็นไปได้ว่าจะเกิดขึ้น

8. **Matching** หมายถึง การเปรียบเทียบรายได้ออกกับค่าใช้จ่าย เพื่อให้การวัดผลการดำเนินงานใกล้เคียงกับความจริงมากที่สุด ดังนั้นจะต้องนำเอาค่าใช้จ่ายทุกรายการที่เกิดขึ้นมาเทียบกันเพื่อหากำไร โดยไม่ต้องคำนึงว่าจะอยู่ในรูปแบบของเงินสดหรือไม่
9. **Consistency** หมายถึง การให้ใช้วิธีการปฏิบัติทางบัญชีที่สม่ำเสมอ คือ ใช้วิธีใดก็ใช้วิธีนั้นต่อเนื่องไป เว้นแต่มีเหตุผลจะเปลี่ยนแปลง และเมื่อเปลี่ยนแล้วก็ต้องใช้วิธีนั้นต่อไปอีก เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างงวดได้
10. **Materiality** คือหลักความเป็นนัยสำคัญที่ปรากฏ เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องทางกายภาพ หรือวัตถุที่ปรากฏให้เห็นในความจริง แต่มีข้อมูลเพียงเล็กน้อย โดยทั่วไปมักจะดูจำนวนเงินที่เกี่ยวข้องเมื่อเปรียบเทียบกับทั้งหมด บางครั้งก็อาจไม่ปฏิบัติตามหลักบัญชี เนื่องจากมีมูลค่าเพียงเล็กน้อยจึงมักใช้ความสะดวกในการปฏิบัติทางบัญชีหรือวัดผลด้วยแนวคิดเรื่อง Matching ซึ่งคล้ายคลึงกันมาก เพื่อจะได้แนวทางในการพิจารณาว่าต้นทุนที่เกิดขึ้น รายการใดควรถือเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อเปรียบเทียบรายได้ในงวดนั้น (Cost Expense)

ซึ่งทั่วไปมักจะพิจารณาความสำคัญนี้เป็น 3 ลักษณะ คือ

1. สัมพันธ์โดยตรงกับการเกิดรายได้ในงวดนั้น เช่น ต้นทุนสินค้าที่ขายในงวดนั้น ค่าขายหน้าของสินค้าที่ขายในงวดนั้น คือ งวดที่เกิดรายได้ขึ้น
2. สัมพันธ์กับงวดเวลา เป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเป็นประจำในแต่ละงวดเวลาโดยไม่ได้สัมพันธ์โดยตรงกับรายได้ เช่น ค่าเช่า ค่าเงินเดือน ค่าไฟ เป็นต้น
3. ไม่สัมพันธ์กับข้อ 1 และข้อ 2 เป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเพื่อประโยชน์ในอนาคต แต่วัดผลยาก เช่น ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม เกิดขึ้นงวดใดก็เป็นค่าใช้จ่ายในงวดนั้น หรือค่าใช้จ่ายที่เกิดค่าเสียหาย เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ ขาดทุนจากสินค้าเสื่อมคุณภาพ เป็นต้น